

Nr 204.

Av herr **Holmbäck m. fl.**, om ökat anslag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande.

Till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande utgår under budgetåret 1948 statsbidrag med sammanlagt 455 500 kronor. För nästföljande budgetår har skolöverstyrelsen förordat höjningar på denna anslagspost med 348 100 kronor. Denna ökning motiveras av skolöverstyrelsen icke endast av önskvärdheten att trots ökade kostnader hålla verksamheten uppe i oförminskad utsträckning utan även av angelägenheten att ytterligare intensifiera särskilt nykterhetsrörelsens utåtriktade upplysningsverksamhet. Departementschefen har under nu rådande ekonomiska förhållanden icke kunnat tillstyrka denna betydande höjning av anslaget men har föreslagit vissa ökningar inom anslagets ram med tillhoppa 33 500 kronor.

Strävandena att höja nykterhetstillståndet måste från statsmakernas synpunkter betraktas såsom synnerligen betydelsefulla. I sitt eget intresse bör staten giva ett starkt stöd åt den frivilliga verksamhet, som finnes på detta område. I nuvarande ekonomiska läge med dess krav på stark återhållsamhet i fråga om statsutgifterna möta svårigheter att få till stånd radikala höjningar av statens bidrag till det frivilliga nykterhetsarbetet. Det bör med tillfredsställelse noteras, att departementschefen sökt uppnå vissa förbättringar i fråga om statens bidrag. Mot dispositionen av det ökade bidraget finnes intet att erinra. Emellertid finnas ytterligare ett par punkter inom nykterhetsanslagets ram, där behoven av ökat stöd från statens sida äro mycket trängande och där man måste räkna med så betydande olägenheter för verksamheten, om behoven icke redan nu kunna tillgodoses, att vi, trots vad ovan anförts, vilja föreslå riksdagen någon ökning av anslaget utöver vad departementschefen förordat.

För närvarande utgår anslag till *instruktörer för nykterhetsupplysning* med sammanlagt 72 500 kronor. Till tio heltidstjänstgörande instruktörer lämnas bidrag med 6 000 kronor till varje (Sveriges storloge av IOGT 3, De kristna samfundens nykterhetsrörelse 2, Nationaltemplarorden, Sveriges blåbandsförening, Nykterhetsorganisationen Verdandi, Vita Bandet, Motorförarnas helnykterhetsförbund vardera 1). Därjämte utgår bidrag med 7 000 kronor till Sveriges lärares nykterhetsförbund för en instruktör och 5 500 kronor till SSUH likaledes för en instruktör. De båda sistnämnda äro deltidstjänster. Skolöverstyrelsen har för budgetåret 1949/50 förordat en höjning av bidraget till varje heltidstjänstgörande instruktör till 7 000 kronor, för instruktören

hos Sveriges lärares nykterhetsförbund till 8 000 kronor och instruktören hos SSUH till 7 100 kronor. Därjämte har överstyrelsen tillstyrkt ansökningar om bidrag till fyra nya instruktörer. Det synes oss vara väl motiverat, att riksdagen anvisar medel åtminstone till de av skolöverstyrelsen förordade höjningarna i fråga om bidragen till de instruktörsbefattningar, som redan ha inrättats.

För att belysa behovet av ökade bidrag tillåta vi oss återge följande ur det yttrande, som avgivits av skolöverstyrelsens konsulent för nykterhetsundervisningen rörande anslagen till det frivilliga nykterhetsarbetet för ifrågavarande budgetår:

»Även bristen på meriterad arbetskraft bidrager att öka organisationernas svårigheter. Redan i mitt föregående yttrande framhöll jag detta och anförde, att på grund av den allt kännbarare bristen på arbetskraft har det för organisationerna blivit allt svårare att anskaffa behövliga kvalificerade medarbetare för deras krävande verksamhet för de medel, som stått till deras förfogande. Undertecknad anser det vara av högsta vikt, att alla de, som arbeta på nykterhetsupplysningens område, äga stor kunnighet och duglighet för sin uppgift, och jag anser det därför mycket angeläget att bidragen ökas, så att de kunna möjliggöra för organisationerna att skaffa sig väl meriterade medarbetare. Visserligen ägna sig alla så gott som undantagslöst åt sitt arbete av ideella motiv och av intresse för sin verksamhet. För långt kan dock den enskilde ej uppoffra sig. Han måste även tänka på sitt och sin familjs uppehälle. Fara är därför för handen att nivån bland organisationernas tjänstemän kan komma att sjunka till stor skada för verksamheten. Ur denna synpunkt vill jag tillstyrka ökade anslag. Särskilt gäller detta ökningen av anslagen till instruktörer, i de flesta fall från 6 000 kronor till 7 000 kronor.»

Ytterligare förtjänar följande framhållas i fråga om denna punkt. När statsmakterna första gången beviljade bidrag till instruktörer hos nykterhetsorganisationerna, tänkte man sig, att statsbidraget skulle täcka ungefär halva kostnaden för varje instruktörs verksamhet. I fråga om instruktörerna hos Sveriges lärares nykterhetsförbund och SSUH utgick man ifrån att kostnaderna väsentligen skulle täckas av statsbidraget, då verksamheten huvudsakligen avser skolor och ifrågavarande organisationer icke ha möjlighet att själva tillskjuta några större belopp. Med hänsyn till de inträdda stegringarna särskilt i fråga om löner, resor och traktamentskostnader torde statsbidraget icke svara mot förutnämnda grunder för bidragen. Godtemplarorden har meddelat, att man anser nödvändigt att sätta en lön av minst 7 000 kronor per år, i ett par fall 8 000 à 9 000 kronor, för att ha utsikt att förvärva eller behålla lämpliga krafter för uppdraget. Denna organisation räknar med att de genomsnittliga kostnaderna för varje instruktörs verksamhet, inberäknat resor, traktamentskostnader m. m., icke understiga 14 000 kronor och troligen uppgå till omkring 15 000 kronor per år.

Kostnaderna för all övrig verksamhet ha självfallet också stigit avsevärt under senare år, och organisationerna tyngas för närvarande av ekonomiska bekymmer. Vi finna det därför önskvärt, att statsmakterna kunna genom ett något ökat stöd underlätta möjligheterna att hålla instruktörsverksamheten

uppe på den nivå, som varit avsikten med densamma. Man synes böra godtaga, vad skolöverstyrelsen förordat i fråga om bidragen till varje instruktör, vilket skulle möjliggöras med en anslagshöjning av 12 600 kronor.

I statsverkspropositionen har föreslagits ett bidrag av 11 000 kronor till anordnande under budgetåret 1949/50 av en *allmän utbildningskurs i alkoholfrågan för studie- och ungdomsledare m. fl.* Liknande kurser ha anordnats med statsbidrag sedan 1920 med tillfälliga avbrott under två år. Det har uppdragits åt Centralförbundet för nykterhetsundervisning (CFN) att såsom kursstyrelse anordna kurserna.

Statsbidraget till dessa kurser har under en följd av år sedan tiden före kriget varit 11 000 kronor, och trots de starkt ökade kostnaderna har statsbidraget icke höjts.

Efter förslag från CFN utser skolöverstyrelsen till varje kurs 50 deltagare, som erhålla stipendium av det beviljade statsanslaget. Stipendiesumman, som hittills har utgjort 100 kronor för varje deltagare, är avsedd att täcka inackorderingskostnaden vid den folkhögskola, där kursen förlägges, jämte några mindre utgifter i övrigt. Tidigare har inackordering kunnat erhållas för fem kronor per dygn, vilket emellertid icke är möjligt i fortsättningen. För att de avsedda kostnaderna skola kunna täckas måste stipendiesumman höjas till 125 å 140 kronor.

De ökade resekostnaderna och traktamentskostnaderna ha självfallet även stegrat utgiftsposten för föreläsarnas medverkan. Också på några andra poster äro ökade omkostnader ofrånkomliga med hänsyn till de sedan tiden före kriget inträdda prisförändringarna.

Det bör anföras, att ehuru CFN kunnat nå överenskommelse om en så låg inackorderingskostnad som kronor 5:50 ännu vid den kurs, som anordnades 1948, denna kurs till följd av övriga utgiftsstegringar lämnat ett icke obetydligt underskott. Gjorda undersökningar visa, att det blir nödvändigt att betala högre inackorderingspris vid nästa kurs.

CFN har beräknat kostnaderna för nästa kurs till 13 700 kronor och har hemställt om en höjning av statsbidraget för budgetåret 1949/50 till sagda belopp.

Om det skulle visa sig möjligt att kunna begränsa den förutnämnda stipendiesumman till 125 kronor per deltagare, önskar CFN erbjuda några få representanter från de nordiska grannländerna plats vid kursen. Sådana representanter ha deltagit flera år vid dessa kurser, vilket blivit mycket uppskattat. I fråga om Norge har organiserats ett ömsesidigt utbyte, i det att ett par svenska deltagare inbjudits till motsvarande norska kurs, som tillkommit med den svenska kursen som förebild.

Då erfarenheterna visa, att utbildningskurserna i alkoholfrågan äro mycket betydelsefulla, finna vi det angeläget, att kurserna i fortsättningen kunna anordnas utan att antalet deltagare inskränkes. Med hänsyn härtill synes det oss angeläget, att statsbidraget ökas med det beräknade beloppet 2 700 kronor.

Med hänvisning till vad ovan anförts, föreslå vi sålunda,

att riksdagen ville, utöver vad departementschefen förorddat, bevilja till instruktörer för nykterhetsupplysning 12 600 kronor samt till allmän utbildningskurs i alkoholfrågan för studie- och ungdomsledare m. fl. 2 700 kronor och sålunda såsom bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande anvisa tillhopa 504 300 kronor.

Stockholm den 23 januari 1949.

Ake Holmbäck.

John Björck.

Jones Erik Andersson.
